

SPOROČILO ZA JAVNOST

10 POBUD ZA VEČ LOKALNE HRANE V JAVNIH ZAVODIH - ODLOČEVALCEM POSLANI KONKRETNI PREDLOGI, PRIČAKUJEMO ODGOVORE

Žalec, 5. oktober 2026 – Kako zagotoviti več lokalno in trajnostno pridelane hrane v slovenskih vrtcih, šolah, bolnišnicah, domovih za starejše in drugih javnih zavodih ter hkrati okrepiti prehransko varnost Slovenije? To je bilo osrednje vprašanje 2. strokovnega simpozija »**Javno naročanje z vizijo - kako do več trajnostne lokalne hrane v javnih zavodih**«, ki je 16. septembra 2026 potekal na Celjskem sejmu MOS. Na njem so sodelovali predstavniki odločevalcev, stroke, kmetijstva, šolstva, gospodarstva, javnih zavodov in civilne družbe.

Iz razprave je nastalo **10 pobud za sistemske spremembe**, ki so bile podane na simpoziju in dodatno zbrane na terenu. Skupaj z dodatnimi podpisi podpore, ki so se zbirali ves čas sejma MOS in na Festivalu samooskrbe so bile poslani pristojnim odločevalcem in ključnim institucijam. Pobude izhajajo iz ugotovitve, **da ima Slovenija veliko možnosti za večjo samooskrbo in lokalno oskrbo**, vendar obstoječi sistemi javnega naročanja, birokratske ovire, ki rezultirajo praksi tudi na način, **da morajo javni naročevalci za izvedbo naročil najemati celo javne svetovalce in odvetniške službe za pomoč pri naročanju** za katere se porabijo javna sredstva. Pomanjkljiv je sistem določanja meril, ki pogosto **omejuje dostop dobav od bližnjega kmeta ali zadruga daje prednost najcenejšem dobaviteljem, ki prodajajo večinoma hrano iz uvoza**. Pomanjkanje povezovanja med kmeti, predelovalci, zadrugami in javnimi zavodi pogosto otežuje vključevanje domače hrane. Več v prilogah in na spletni strani: www.ekoci.si;

Ugotovljeno je bilo, da so za dosego ciljev potrebni povezani **sistemski ukrepi**, ki **povezujejo celotno agroživilsko panogo od semena do krožnika in hkrati krepijo celotno prehransko odpornost države** in predstavljajo pomemben razvojni izziv in čudovito priložnost razvoja podeželja in **da ni mogoče reševati le segmenta javnih naročil kot ločenega od celotne prehranske verige**. Zato pobude ne obravnavajo zgolj javnega naročanja, temveč **celotno prehransko verigo - od slovenskega semena in kmeta do predelave, logistike, javnega zavoda, krepitev agroživilske panoge in zdravega obroka na krožniku**. Javni zavodi letno pripravijo več kot **219 milijonov obrokov v vrednosti več kot 415 milijonov evrov**. To je velika priložnost tako za državo, da del teh sredstev **preusmeri za slovenske kmete in celotno agroživilsko verigo, nova delovna mesta, hkrati pa za zagotovi zdrave in kakovostne obroke za otroke, starejše, bolnike in druge uporabnike javnih zavodov ter vzpodbudi zagon povezanih panog in razvoja podeželja**.

Pomemben del pobud je namenjen **prehranski suverenosti in prihodnosti slovenskega semenarstva**. Predlaga se obnova najmanj **50 ključnih semen oziroma genskih virov iz slovenske rastlinske genske banke, razvoj najmanj 30 zgodnjih in poznih sort** ter vzpostavitev strateške državne zaloge slovenskih semen, dopolnjene z razpršeno semensko pridelavo na slovenskih kmetijah. ...Pobude odpirajo tudi vprašanje **preglednosti načina pridelave hrane in pravice potrošnika do informacij**, posebej v povezavi z novimi genomskimi tehnikami (NGT). Predlagana je večja preglednost glede izvora in načina pridelave hrane ter strokovna presoja možnih vplivov NGT na zdravje, okolje, tla, vodo in biodiverzitetu. Več na www.ekoci.si Priloga 1 k Pobudam - 2 Stroko...

Širši cilj pobud je oblikovanje **odpornega slovenskega prehranskega sistema**, ki bi povezoval domačo pridelavo, lokalno predelavo, kratke dobavne verige, javno prehrano, razvoj podeželja, nova delovna mesta in večjo odpornost države v času podnebnih, gospodarskih in drugih kriz. Posebna pozornost je namenjena tudi oživljanju opuščenih kmetij, razvoju zelenih delovnih mest, lokalnim tržnicam, semenarstvu in večjemu povezovanju lokalnih skupnosti. Več na www.ekoci.si; - Pobude v preučitev iz 2 simpoz...

Odločevalcem niso poslali le predlogov, temveč tudi konkretna vprašanja

Ob desetih pobudah je bila pripravljena posebna priloga, v kateri je za posamezne institucije natančno določeno, **na katero področje se pobuda nanaša in katera vprašanja pričakujejo od njih**. Od naslovnikov se ne pričakuje zgolj splošno mnenje, temveč konkretna opredelitev: **kateri ukrep bodo izvedli, kdo bo zanj odgovoren, v kakšnem roku, s kom bodo sodelovali in kako bodo merili njegove učinke**. Če pobude ne podpirajo, so pozvani tudi k obrazložitvi in navedbi morebitne alternativne rešitve.

Pobude so bile poslane ključnim državnim institucijam in organizacijam, med drugim **Urad za komuniciranje predsednika Vlade RS in predsedniku Vlade RS, Ministrstvu za kmetijstvo, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in mladino, Ministrstvu za demografijo, družino in socialne zadeve, Ministrstvu za obrambo, Ministrstvu za gospodarstvo, Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj, Zavodu RS za blagovne rezerve, NIJZ, Kmetijskemu inštitutu Slovenije, KGZS, Zadružni zvezi Slovenije ter Varuhu odnosov v verigi preskrbe s hrano**

»Pobude niso namenjene zgolj še eni razpravi o prehranski varnosti. Želimo konkretne odgovore in predvsem konkretne ukrepe, kdo bo kaj naredil, do kdaj in kako bomo lahko preverili rezultate,« poudarjajo pobudniki.

Prejete odgovore bodo zbrali in posredovali podpisnikom oziroma podpornikom pobud. V skladu z njihovo vsebino bodo objavljeni na spletni strani www.ekoci.si in po potrebi tudi na komunikacijskih kanalih sodelujočih organizacij, o njih pa bodo obveščeni tudi zainteresirani mediji.

Odločevalci so tako prejeli konkretne predloge in konkretna vprašanja. Zdaj pobudniki pričakujejo odgovore v zakonsko določenem roku. Cilj ostaja jasen: več slovenske lokalne hrane na krožnikih naših otrok in naših domov, močnejša domača agroživilska veriga ter večja prehranska varnost in odpornost Slovenije za sedanje in prihodnje rodove.

S spoštovanjem.

- Združenje Ekoci, vseslovensko gibanje Oskrbimo Slovenijo štafeta semen Irena Rotar, preds,
 - Čebelarska zveza Slovenije, Boštjan Noč, preds,
 - Pomurska ekološka zadruga, Dejan Sukič, preds
 - Zveza bioidinamikov, Sonja Vauhen, preds
 - Društvo Samooskrbni.net, Nevenka Novakič in Mateja Reš, sopredsednici,
- udeleženci posveta in več kot 1000 zbranih podpisov somišljenikov pobud, podpisi pa so shranjeni v skladu z GDPR